

Hurra for kvinden!

Kvinder i navnestoffet gennem 100 år

HANNE JØRNRUP

Roskilde Universitet

IDA WILLIG

Roskilde Universitet

MARK BLACH-ØRSTEN

Roskilde Universitet

METTE BENGTSSEN

Københavns Universitet

Abstract

Siden 1915 har kvinder i Danmark haft stemmeret, men har det også givet kvinder en ligeværdig plads i offentligheden? I denne artikel har vi sat fokus på kønsrepræsentationen i et hidtil udforsket hjørne af aviserne, nemlig i navnestoffet. Her fremhæves enkeltpersoner i anledning af deres mærkedag, så som fødselsdag, jubilæum eller død, og baseres på bidrag fra både avisernes redaktioner og private borgere. Artiklen ser på udviklingen i navnestoffet i udvalgte danske aviser over en 100-årig periode (1918-2018) og konkluderer, at kvinder kontinuerligt er underrepræsenteret, ligesom andelen af kvinder i navnestoffet ikke mærkbart ændres over tid. Præsentationer af kvinder bliver desuden særligt kønnede i de nutidige eksempler, hvor navnestoffet er blevet en journalistisk genre, modsat tidligere hvor det mestendels var baseret på indsendt materiale. Artiklen konkluderer også, at navnestoffet – og særligt omtale af kvinder – i hele perioden har balanceret på grænsen mellem det offentlige og det private.

KEYWORDS

navnestof, kønsrepræsentation, kvinder i offentlighed, avisoffentlighed

Indledning

Hvordan kan kvinders rolle i offentligheden aflæses i avisernes indhold? Adskillige studier af kvinder i medierne ser på enten repræsentationen af kvindelige kilder i nyhedsartikler, som i de tilbagevendende *Who Makes The News*-studier, eller på hvordan nyhederne fremstiller kvinder i fx politik, i voldtægtssager m.m. (Gill, 2008; Jørndrup, 2021). Men det kan også undersøges gennem et hjørne af avisernes indhold, som er dedikeret til at fremhæve enkeltpersoner fra samfundet i anledning af deres mærkedage og sætte ord på, hvad der gør en mand/kvinde til en værdsat del af offentligheden – nemlig navnestoffet.

Byrman definerer i sin undersøgelse af familiesiderne i svenske aviser (som i store træk er identisk med navnestoffet i danske aviser) udvælgelseskriterier for, hvem disse sider omhandler, på følgende vis: "Vilka hyllas på familjesidan? Frågan kan besvaras med att det är prenumeranter och deras närstående, men också de som familjeredaktionen av någon anledning anser ha ett intressant levnadsöde" (Byrman, 2002, s. 3, 2004).

Kønsrepræsentation i navnestoffet er ikke tidligere undersøgt på danske forhold, men internationale studier viser, at der også på dette felt er en skæv repræsentation af kvinder. Kvinder fremhæves ikke nær så ofte som mænd i navneportrætter og ofte med fokus på kvindelige dyder fremfor samfundsmæssige meritter (Brusser & Louw, 2019; Fowler, 2004; Fowler & Bielsa, 2007; Maybury, 1996; Siivonen, 2007; Spilka et al., 1980).

Med inspiration fra disse studier vil vi se nærmere på fremstillingen af kvinder i offentligheden gennem et studie af navnestoffets blik på kvinder og udviklingen heri fra 1918-2018 i et udvalg af danske aviser. Vi forventer, at dette hidtil understuderede felt kan bringe nye perspektiver til forståelsen af kvinder i offentligheden.

Studie af avisoffentligheder og relation til læserne

Artiklen er resultat af forskningsprojektet "Cultural Publics"¹, hvor vi har vendt blikket mod nogle af de oversete dele af avisernes indhold, nemlig de stofområder, der sjældent inddrages i nyhedsforskning. Særligt har vi set på udviklingen af læserbreve, ledere og navnestof over 100 år fra 1918-2018. Projektets tese er, at disse dele af avisernes indhold bør trækkes frem i lyset, da der kan være væsentlige pointer at hente om avisernes relation til offentligheden, særligt de konkrete lokaliserbare deloffentligheder for de enkelte aviser. I denne artikel vil vi fremadrettet bruge begrebet "avisoffentlighed", defineret som den særlige del af offentligheden, de enkelte aviser taler til og med.

Gennem studier af de mindre undersøgte dele af aviser kan man nemlig få et givende blik på, hvem det er, aviserne skriver til, og hvilke forestillinger om såvel samfundet som borgernes rolle, der direkte og indirekte kommunikerer herigennem. I lederne udtrykker avisens sit eget eksplicitte synspunkt på tidens udvikling som avisens nyhedsstof beretter om. I læserbrevene er det læserne selv, der giver deres besyv med til den offentlige debat. Endelig bliver det gennem navnestoffet tydeligt, hvilke medborgere der trækkes frem til offentlig hyldelse i forbindelse med personlige mærkedage (fx fødselsdag, bryllup, jubilæum og død), og hvad der fremhæves ved dem. Hvem der hyldes som den gode, samvittighedsfulde samfundsborger skifter både over tid og fra den ene avisoffentlighed til den anden.

I nærværende artikel er det særligt kønsforskelle i navnestoffet over de seneste 100 år, som er i fokus. Der har hidtil ikke været interesse i dansk medieforskning for navnestoffet og slet ikke kvinders tilstedeværelse heri. Internationalt har navnestof (dog særligt nekrologer) haft større forskningsmæssig bevågenhed også med fokus på kvinders rolle. For eksempel har Fowler og Bielsa i et studie af nekrologer i store internationale aviser fra 1900-2000 fundet markante og konsistente kønsforskelle. Kvinder var genstand for omtale i 11% af nekrologer i *The Times* i år 1900, mens andelen 100 år senere kun var steget til 17%, hvorimod aviser som *The New York Times* og *Le Monde* kun portrætterede kvinder i 14% af nekrologerne i år 2000 (Fowler & Bielsa, 2007, s. 208).

Studier af nekrologer, dødsannoncer og portrætter, ser på stofområdet som en prisme til at studere samfundets skiftende værdier og normer for den gode borger og det ønskede samfund. På tværs af kulturer har mærkedage – primært døden – givet både aviser og læsere anledning til at markere og kommentere på den afdødes liv og levned (Fowler & Bielsa, 2007; Hanusch, 2009). Dødsannoncen er den mest udbredte måde at hædre afdøde på, når private borgere indrykker dødsannoncer for familiemedlemmer, hvor navn og dødsdato for afdøde optræder, til tider med meddelelser om hvor og hvornår begravelsesceremonien finder sted. For mange læsere vil de afdøde være helt ukendte, men for udvalgte læsere, nemlig de der kendte afdøde, er det en vital oplysning. Dødsannoncerne bevæger sig derfor på kanten mellem det private og det offentlige (Brusser & Louw, 2019). De internationale studier har ikke fundet kønsforskelle i forhold til, hvem der indrykkes dødsannoncer for (Brusser & Louw, 2019; Ergin, 2009).

Modsat de indsendte meddelelser og annoncer så er længere portrætter og nekrologer oftest resultat af et redaktionelt valg og afspejler såvel redaktionens som samfundets hierarkier og værdier (Avital-BenAtar, 2022; Brusser & Louw, 2019; Byrmann, 2004; Fowler, 2004;

Gavriely-Nuri & Lachover, 2012; Hume, 2000; Lachover & Gavriely-Nuri, Spring2011; Siivonen, 2007). En af de seneste 100 års markante samfundsændringer har været, at kvinder i den vestlige verden er trådt ud i offentligheden og har meriteret sig i egen ret på arbejdsmarkedet. Det kan dog være svært at se i resultaterne fra de internationale studier. Fx kan der både konstateres en forskel i antal og længde af nekrologer for henholdsvis mænd og kvinder i amerikanske medier (Maybury, 1996; Spilka, Lacey og Gelb, 1980). En særlig gruppe kvinder kunne dog undtagelsesvis få længere nekrologer, nemlig hvis de var mødre eller hustruer til meget kendte mænd, fx amerikanske præsidenter (Maybury, 1996, s. 33).

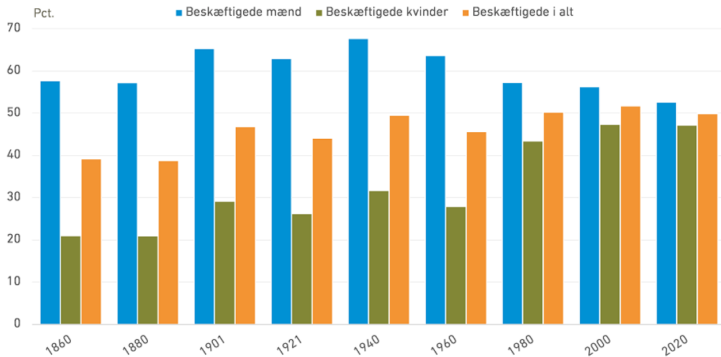
Flyttes fokus fra repræsentation til præsentation af kvinder, så kan der også findes markante kønsforskelle. I et nutidigt studie af nekrologer og dødsomtaler for mænd og kvinder i israelske aviser fremhæver Avital-BenAtar tre elementer, hvor afdøde kvinder omtales ud fra helt særlige kvindelige præmisser.

For det første gives kvinders udseende et særligt fokus, for det andet er kvindens familierolle central i portrættet, mens kvinder for det tredje sjældent beskrives som personer, der aktivt skabte egen karriere. Derimod beskrives de som hjulpet på vej af andre - oftest mænd (Avital-BenAtar, 2022). Hvorvidt og hvordan disse tre forskelle også gør sig gældende ved danske nekrologer og portrætter, vil vi også se nærmere på.

Teser om udviklingen i navnestoffets blik på kvinder

Kvinders plads i offentligheden igennem tiden vil i høj grad afspejle andelen af kvinder på arbejdsmarkedet. Danmarks Statistik har i over 150 år ført statistik over andelen af borgere, der har været i beskæftigelse udenfor hjemmet. Selvom opgørelsesprincipperne er ændret lidt over tiden (gifte kvinder blev fx først registreret under eget erhverv, og ikke mandens, fra 1940) så er udviklingen tydelig. På nedenstående oversigt er fremhævet andelen af henholdsvis mænd og kvinder i beskæftigelse for udvalgte år. Tættest på undersøgelsens start i 1918 finder vi 1921-tallene, hvor ca. 25 % af kvinderne (primært ugifte kvinder) var beskæftiget udenfor hjemmet², mens det for mændene var over 60%. I 2020 er mænd og kvinder i næsten lige høj grad i beskæftigelse udenfor hjemmet.

Andel af beskæftigede i befolkningen

Figur 1: Danske kvinder og mænds beskæftigelse gennem tiden. Kilde: Danmarks Statistik (2025a).

Ligeledes kan andelen af kvinder i det politiske liv være en indikator for kvinders plads i offentligheden.

Danske kvinder fik stemmeret i 1915 og kunne for første gang stille op til valg i 1918. Ved folketingsvalget i 1918 stillede i alt 402 kandidater op, hvoraf 41 var kvinder, og 4 blev valgt, mens der blev indvalgt 5 kvinder til det daværende landsting. Andelen af folketingsmedlemmer forblev beskeden ind til 1960'erne, men siden folketingsvalget i 1988 har der konstant været over 30% kvinder, og i 2022 nåede andel op over 40%

I 1924 blev socialdemokratiske Nina Bang udpeget som den første kvindelige minister, mens Helle Thorning-Schmidt i 2011 blev valgt som første kvindelige statsminister. Siden 2001 har andelen af kvindelige ministre (på nær en enkelt kort periode) ligget over 30% og i visse regeringskonstellationer over 40% (Danmarks Statistik, 2023; Folketinget, 2018).

På denne baggrund vil vi i artiklen både se på repræsentationen og præsentationen af kvinder i navnestoffet over 100 år, men også have blik for, at avisernes samtidigt gennemløb en udvikling, hvor relationen til den offentlighed, de skrev til og om, ændrede sig. Vi har i projektet undersøgt aviserne i lyset af tre forskellige presseepoker, hvor aviserne i Danmark orienterede sig efter forskellige publikumsforståelser: Partipressen, omnibuspressen og segmentpressen (Schultz, 2007).

I partipressens tid henvendte avisernes sig til deres læsere som loyale partimedlemmer og med fokus på politiske, sociale og kulturelle forhold, der netop var relevante for læsernes særlige klasseforhold. Da kvinderne i denne periode kun i begrænset omfang var på

arbejdsmarkedet, forventer vi her at finde få kvinder omtalt og oftest i relation til deres ægtemands erhverv og rolle i offentligheden.

Omnibuspressen kendetegner en tid, hvor aviserne forsøgte at sprænge partitilhørsforholdet og henvende sig til en bredere læsekreds på tværs af erhvervs- og partiskel. En avisoffentlighed, der nu også inkluderede kvinder og børn. I aviser fra omnibuspressen forventer vi at finde langt flere kvinder omtalt på navnesiderne, da det også er i denne periode, at kvinder i tiltagende grad kommer ud på arbejdsmarkedet. I 1960 var tre ud af fire 20-59-årige gifte kvinder registreret som husmødre, men fra slut 1960'erne og frem fandt en stadig større andel af også de gifte kvinder beskæftigelse udenfor hjemmet (Danmarks Statistik, 2025a).

Endelig er segmentpressen kendetegnet ved, at aviserne henvender sig til et specifikt publikum med særlige værdi- og forbrugskendetegn. Her forventer vi, at kvinder er til stede i navnestoffet som eksempler på samfundsborgere, der har forfulgt specifikke erhvervsmæssige eller kulturelle karriere, og at vi i højere grad finder dem på lige fod med mændene i navnestoffet.

I takt med den generelle ligestillingsudvikling i Danmark forventer vi også, at de kønnede beskrivelser i navnestoffet gradvis formindskes og kvinder i højere grad hyldest for offentlige meritter og i gradvis mindre grad for særlige kvindelige dyder knyttet til udseende og familieliv.

Analysedesign

Efter vi kastede os udi projektet og særligt læsningen af de ældre aviser, opdagede vi, at projektet havde karakter af grundforskning på ubetrådt grund. I de følgende afsnit vil vi redegøre for, hvordan vi både udvalgte undersøgelsens konkrete empiri og eksplorativt arbejdede videre med denne.

Hvad undersøger vi?

Undersøgelsen af avisoffentlighederne er historisk funderet med et udvalg af aviser fra de seneste 100 år. Vi har undersøgt seks aviser fra 1918 - 2018 med nedslag hvert 20. år. For hvert undersøgelsesår er der udvalgt aviser fra syv dage, spredt ud over året og ugedagene, med fx en mandag i januar, en tirsdag i februar etc. (en såkaldt syntetisk uge, jf. Eskjær et al., 2015). De undersøgte aviser er morgenaviserne Berlingske Tidende (Senere Berlingske), Politiken, Jyllands-Posten og Social-Demokraten (senere Aktuelt/Det fri Aktuelt) og tabloidaviserne B.T. og Ekstra Bladet. Valget af disse aviser bunder i et ønske om et differentieret sample, der forventeligt har haft læsere i vidt forskellige samfundslag og har adresseret sig til hver sin

særlige avisoffentlighed. Særligt i undersøgelsen tidlige periode har vi haft en forventning om, at de fire morgenaviser i nogen grad fungerede som avisoffentligheder for læsere, der politisk orienterede sig mod forskellige partier. Tabloidaviserne derimod er kendetegnet ved at prioritere både nyhedsstof og det øvrige indhold efter korte, underholdende formater (Bruhn Jensen et al., 1996), hvorfor vi heri ventede at finde en avisoffentlighed med en anden relation til læserne end i morgenaviserne, hvor det private og genkendelige er mere i fokus.

Fra en nutidig avislæsningskontekst er det åbenlyst, hvor man finder navnestoffet i avisen og dermed empirien til undersøgelsen. Men aviserne fra første halvdel af 1900-tallet har slet ikke samme faste inddeling af stofområder, ligesom flere af de elementer, vi i nutidige aviser genkender som mærkedagsomtaler, kun meget sjældent kan genfindes i de ældre aviser. Indledningsvist var vores arbejde derfor eksplorativt og centreret om i fællesskab at læse aviser igennem for at kunne identificere de forskellige elementer i aviserne. Skelnen mellem nyheder og meningsstof er langt fra altid tydelig, ligesom der også er flere eksempler, hvor det er svært identificere om diverse indlæg bygger på faktiske hændelser, er fiktive parafraseringer over tidens gang eller satiriske referencer til samtidige personer. At sladder og nyheder har et fælles ophav, ses tydeligt i ældre aviser.

Da studiet bygger på et stort empiriske materiale indhentet i 20 års intervaller fra 1918 til 2018, kan vi også iagttage, at der på tværs af aviserne over tid sker en standardisering af genrerne, hvor stoffet rubriceres efter stofområde. Således fremkommer der med årene mere faste formater for, hvordan privatpersoners mærkedage omtales i avisen. Ud fra et kvantitativt parameter når mærkedagsomtalerne et højdepunkt i aviserne i årene 1958, 1978 og 1998, hvor navnestoffet i høj grad beror på input fra læserne. Derimod indeholder 2018-avisernes navnestof langt færre input fra læserne, men er i højere grad blevet genstand for journalistisk bearbejdning i længere portrætartikler.

Denne sammenblanding af genrer, stemmer og aktører på aviserens sider kan også ses som en mix af offentlige og private sfærer. Ved at sætte fokus på kvindernes omtale i aviserne, så træder sammenblandingen af privat- og offentlighedssfæren markant frem, da kvinder ofte omtales på kanten af det private og i mindre grad (særligt i de ældre aviser) som en ligeværdig borger i offentligheden. Denne skelnen vil vi løbende undersøge i relation til kvinders fremtræden i avisernes offentlighed over 100 år.

Hvordan greb vi materialet an?

Grundet materialets meget forskelligartede karakter har det været svært at registrere og kvantificere alt materiale ud fra sammenlignelige principper. Derfor beror gennemgangen af mærkedagsomtaler hovedsageligt på kvalitative læsninger af aviserne side for side samt enkelte numeriske opgørelser af delelementer i de tilfælde, hvor dette meningsfuldt har kunne lade sig gøre.

I det følgende vil der derfor skiftes mellem kvalitative læsninger af stofområdets fremkomst og forandring belyst gennem udvalgte empiriske eksempler og enkelte oversigter over fx antal af portrætter og nekrologer i aviserne fordelt på år. Optællingerne skal derfor ses som et supplement til at understøtte iagttagelser i de kvalitative avislæsninger. Den primære metode har været eksplorative gennemlæsninger, hvor aviserne én efter en er gennemlæst med blik for at lokalisere og læse alle elementer, der på den ene eller anden måde fremhæver enkeltpersoner ved mærkedage, forstået som markante livsbegivenheder som fødsel, fødselsdag, forlovelse, bryllup, udnævnelse, jubilæum og død. Vi er flere gang vendt tilbage til aviserne for at læse dem på ny på baggrund af de indsigter, vi har fået fra såvel de første gennemlæsninger som inspiration fra internationale studier af nekrologer, dødsannoncer og portrætter. På baggrund af de gentagne kvalitative læsninger har vi udvalgt, hvilke elementer det gav mening at optælle og kode.

Det blev for det første tydeligt, at det ikke var muligt at kode mærkedagsomtaler i de tidlige aviser fra 1918 og 1938, da materialet var for spredt og forskelligartet. Fra perioden har vi dog noteret os eksistensen af bestemte indholdselementer, som var til stede i de fleste aviser, nemlig dødsannoncer og døds- og begravelseslister, men vi har hverken kodet for antallet af lister og annoncer, eller hvem der blev omtalt heri. Men i analysen har vi fremhævet enkelte eksempler på navnestoffet fra denne periode, som vi fandt karakteristiske for tidens mærkedagsomtaler.

Fra 1958 og frem er navnestoffet samlet på deciderede navnesider, og vi har kodet de længere omtaler (over 5 linjer), men ikke kodet de helt korte omtaler (ofte blot en enkelt linje). For de længere omtaler er der kodet for køn på den portrætterede, og hvorvidt der er byline eller ej på omtalen. Det er også disse portrætter (over 5 linjer), som har været genstand for kvalitative analyser af, hvordan kvinder portrætteres i navnestoffet.

I det følgende vil kvinder i mærkedagsomtaler blive gennemgået i tre presseperioder med et samtidigt blik på stofområdets udvikling og hvad disse betyder for tilstedeværelsen af kvinder i navnestoffet. Denne periodeinddeling støtter sig op af Schultz' presseepoker; partipressen, omnibuspressen og segmentpressen, hvor "Cultural

Publics"-projektet har undersøgt, hvordan og hvorvidt presseepokerne kan genfindes i de dele af avisernes indhold, der ikke er nyheder (Schultz, 2007; Willig et al., 2024).

Første periode er baseret på aviserne i partipressen tid før 2. verdenskrig (1918 og 1938), anden periode ser på institutionaliseringen af navnestoffet (med empiri fra omnibuspressen 1958, 1978 og 1998), mens den sidste periode, segmentpressen (med data fra 2018), ser på, hvorledes kvinder optræder i denne del af avisernes offentlighed i de seneste årtier efter navnestoffet har ændret sig og er blevet mere redaktionelt.

Fremkomsten af de moderne aviser i partipressen tid 1918 og 1938

I de tidlige aviser er der ikke faste sider for navnestof eller et fast format for, hvornår og hvordan mærkedagsomtaler af enkeltpersoner optræder i aviserne. Men døden er den livsbegivenhed, som tidligst gav anledning til omtale i aviserne, nemlig via døds- og begravelseslister, som publiceres i de fleste aviser.

Dødslisterne er indhentet fra de forskellige stifter og nævner kun navn og stilling, mens begravelseslisterne også nævner kirke og klokkeslæt for begravelsen. De københavnske aviser har hentet lister fra Københavns og Frederiksbergs stifter, hvilket i høj grad kunne signalere, at det er i disse områder deres abonnenter findes. Jyllands-Posten har omvendt meget lidt listestof og synes ikke at have orienteret sin avisoffentlighed mod en særlig lokalitet (som Aarhus, Viborg eller Aalborg Stift). Kendetegnende for listerne er, at alle, der dør indenfor stiftet, kommer med på listen. Derfor er der heller ingen forskel mellem kønnene at finde her.

I undersøgelsens ældste aviser udgør annoncestoffet en meget stor del af avisens sider. Fra 1918 finder man også dødsannoncerne – dog ikke i alle aviser – men med tiden bliver de udbredt og fremstår i dag i næsten uændret form i alle morgenaviserne, men ikke i tabloidaviser.

Dødsannoncerne er læsernes eget bidrag og annoncerer nyheden om hvem, der ikke længere er del af samfundet. Med dødsannoncen vælger den afdødes efterladte at kundgøre, at "Vor elskede fader/moder er død". I langt de fleste dødsannoncer nævnes tid og sted for begravelsen også, så de, der kendte afdøde, ved hvor og hvornår, de skal møde op. Dødsannoncerne i danske aviser har samme karakteristika som fundet i internationale studier (Brusser & Louw, 2019; Ergin, 2009).

Men selvom de efterladte lige så ofte indrykker dødsannoncer for mænd som for kvinder, så er der alligevel markante kønsforskelle i måden, hvorpå de afdøde omtales. Dødsannoncer for mænd

nævner næsten altid den afdødes erhverv enten som "skomager" eller "forhenværende viktualiehandler", mens langt størstedelen af de afdøde kvinder udelukkende beskrives i deres familiære rolle som mor, søster, hustru, og de kvindelige dyder hyldes gennem formuleringer som "elskelige mode" eller "trofaste hustru". Til tider kan de tilknyttes et erhverv gennem deres mand fx: "enke efter Smed Peder Hansen".

En anden markant kønsforskel kan bl.a. ses i Social-Demokraten i 1938, hvor kvinders dødsannoncer fx ofte indledes med formuleringer som "for slægt og venner bekendtgøres", hvilket signalerer en skelnen mellem den private del af den socialdemokratiske bevægelse, som kvinder 'hører til', hvorimod mænds dødsannoncer adresseres til en bredere kreds af oftest fagforbundskammerater. I Social-Demokraten er det i mange tilfælde fagforbundet, der under fagforeningslogo har indrykket dødsannoncen – i visse tilfælde også for enker efter fagforeningsmedlemmer. Heri appelleres til medlemmerne om at møde op med bekendtgørelse om, at "fanen vil være til stede".

Ugifte kvinders dødsannoncer er indrykket af forældre, søskende eller i enkelte tilfælde af deres arbejdsgiver. Derfor er det også kun for de ugifte kvinder, at man finder angivelse af erhverv, fx lærerinde, telefonistinde eller husholderske.

Med årene begynder der også at dukke annoncer op i forbindelse med andre livsbegivenheder, som forlovelse, bryllup, sølvbryllup, jubilæum, fødselsdag etc. På linje med dødsannoncerne er det oftest mandens navn og stilling, der fremhæves ved fx et sølvbryllup mens kvinden kun medvirker under "og frue"- tilføjelsen.

DØDSFALD

Vi har haft den store sorg at miste vor kære lille

BIRTHE
Agnes Sørensen, Anton Sørensen, Preben, Aalborgsgade, Vesterløvvej 46, Hædersten Strødt Nord Lørdag den 5. kl. 12 i Søndermark Krematorium store Sal.

Vor kære Mand og Fader, Styrbørn

Christian Christensen
er død den 18. Juli, Højbjerg Christensen, Gamle og gamle, Begravelsen Højbjerg Lørdag kl. 5. kl. 11. kl. 14. kl. 16. kl. 18. kl. 20. kl. 22. kl. 24. kl. 26. kl. 28. kl. 30. kl. 32. kl. 34. kl. 36. kl. 38. kl. 40. kl. 42. kl. 44. kl. 46. kl. 48. kl. 50. kl. 52. kl. 54. kl. 56. kl. 58. kl. 60. kl. 62. kl. 64. kl. 66. kl. 68. kl. 70. kl. 72. kl. 74. kl. 76. kl. 78. kl. 80. kl. 82. kl. 84. kl. 86. kl. 88. kl. 90. kl. 92. kl. 94. kl. 96. kl. 98. kl. 100.

Vor kære Mand og Fader, Styrbørn

Jens Peter Nielsen
er død den 18. Juli, Højbjerg Christensen, Gamle og gamle, Begravelsen Højbjerg Lørdag kl. 5. kl. 11. kl. 14. kl. 16. kl. 18. kl. 20. kl. 22. kl. 24. kl. 26. kl. 28. kl. 30. kl. 32. kl. 34. kl. 36. kl. 38. kl. 40. kl. 42. kl. 44. kl. 46. kl. 48. kl. 50. kl. 52. kl. 54. kl. 56. kl. 58. kl. 60. kl. 62. kl. 64. kl. 66. kl. 68. kl. 70. kl. 72. kl. 74. kl. 76. kl. 78. kl. 80. kl. 82. kl. 84. kl. 86. kl. 88. kl. 90. kl. 92. kl. 94. kl. 96. kl. 98. kl. 100.

Vor kære Mand og Fader, Styrbørn

Gudrun Karen Larsen
er død den 18. Juli, Højbjerg Christensen, Gamle og gamle, Begravelsen Højbjerg Lørdag kl. 5. kl. 11. kl. 14. kl. 16. kl. 18. kl. 20. kl. 22. kl. 24. kl. 26. kl. 28. kl. 30. kl. 32. kl. 34. kl. 36. kl. 38. kl. 40. kl. 42. kl. 44. kl. 46. kl. 48. kl. 50. kl. 52. kl. 54. kl. 56. kl. 58. kl. 60. kl. 62. kl. 64. kl. 66. kl. 68. kl. 70. kl. 72. kl. 74. kl. 76. kl. 78. kl. 80. kl. 82. kl. 84. kl. 86. kl. 88. kl. 90. kl. 92. kl. 94. kl. 96. kl. 98. kl. 100.

Vor kære Mand og Fader, Styrbørn

Anna Bendix
er død den 18. Juli, Højbjerg Christensen, Gamle og gamle, Begravelsen Højbjerg Lørdag kl. 5. kl. 11. kl. 14. kl. 16. kl. 18. kl. 20. kl. 22. kl. 24. kl. 26. kl. 28. kl. 30. kl. 32. kl. 34. kl. 36. kl. 38. kl. 40. kl. 42. kl. 44. kl. 46. kl. 48. kl. 50. kl. 52. kl. 54. kl. 56. kl. 58. kl. 60. kl. 62. kl. 64. kl. 66. kl. 68. kl. 70. kl. 72. kl. 74. kl. 76. kl. 78. kl. 80. kl. 82. kl. 84. kl. 86. kl. 88. kl. 90. kl. 92. kl. 94. kl. 96. kl. 98. kl. 100.

Illustration 1: Dødsannoncer fra Social-Demokraten (1938).

Sideløbende findes en række korte noter omhandlende mærkedage som fx fødselsdagsomtaler. De er forholdsvis kortfattede og lister en række meritter samt fremhæver fødselarens position som en fremtræden og velsanset samfundsborger. Da fokus er på fødselarens offentlige rolle, er langt de fleste af disse omtaler af mænd.

I Social-Demokraten findes dog en enkelt hyldelse af en husmor, nemlig noten om enkefru Laura Rasmussen, der fyldte 70 år d. 28. december 1938:

Hun, som gennem mange Aar har stræbt for og opdraget en stor Børneflokk, vil på Dagen blive fejret ved en fest i Villa Dyb.

(Social-Demokraten 28/12, 1938).

De kvindelige dyder findes sjældent så eksplicit beskrevet alene af den grund, at kvinders mærkedage næsten aldrig omtales. Kvinders position i samfundet opnås i denne periode gennem ægteskab, hvor manden repræsenterer familien i offentligheden, mens kvinden passer på hjem og familie. Den eneste omtale, der kun er kvinder forundt, er de få, kortfattede noter, der omtaler navngivne fruer i anledningen af, at de er nedkommet med et barn på en af byens fødselsklinikker.

Enkelte undtagelser findes dog ved fx kvinders positioner via slægtskab, hvilket ses i følgende note fra Berlingske Tidende i 1918:

Hofdame hos Hds Maj. Enkedronningen, Frk. Frederikke Castenschiold fylder i dag 50 år.

Frk. Castenschiold er født i Aarhus som Datter af Kammerjunker, Ritmester Carl Castenschiold og hustru Alvilda, født Grevenkop-Castenschiold. Frk Castenschiold boede efter Faderens Død sammen med sin Moder og Søster her i byen og blev i 1916 Hofdame hos Enkedronningen - nært knyttet til det danske Hof, som den Castenschioldske Slægt altid har været, en Kusine af Fødselsdagsbarnet er Hds Maj. Dronningens Overhofmesterinde, Frk Louise Grevenkop-Castenschiold.

(Berlingske Tidende 5/5, 1918, s.5).

Her er det ikke kvindens egne meritter som hofdame, der fremhæves, men ene og alene hendes position gennem slægtskabsrelationer i den danske adel. Fowler og Bielsa (2007) gjorde lignende iagttagelser i deres studier af nekrologer i internationale aviser, hvor slægtskab var primær årsag til, at kvinder blev omtalt i første halvdel af 1900-tallet.

Modsat de mere kortfattede annoncer og noter, så finder vi også få længere portrætter i forbindelse med fødselsdage og udnævnelser

samt nekrologer og jordefærdsreportager (reportager fra begravelses-processioner) i 1918 og 1938, som næsten udelukkende omtaler mænd med en væsentlig position i samfundet, oftest via en offentlig stilling. I årene inden anden verdenskrig var højere, offentlige embeder sjældent besat af kvinder. Berlingske Tidende har fx i 1938-aviserne en fast rubrik med "Nyt fra Hæren", hvor der er portrætter af afgående og tiltrædende officerer, som alle er mænd, da kvinder dengang ikke kunne opnå ansættelse i det danske forsvar. At netop Berlingske Tidende har fokus på at hylde forsvarlets officerer vidner også om partiavisernes særlige forståelse af deres konkrete avisoffentlighed, som for denne avis inkluderede officerslaget i forsvaret.

Der fandtes få omtaler af kvinder, der virkede indenfor kunsten, så som skuespillerinder og forfatterinder. Mange af de fremhævede skuespillerinder var unge og ugifte, og ofte var deres yndige fremtoning central i beskrivelsen, som fx blev gentaget i 60 års-omtalen af solodanserinden Ellen Price:

Det er 25 Aar siden, at "Den lille Havfrue" forlod balletten – nu har vi kun mindet om hende og Statuen på Langelinje. Ellen Price har trukket sig tilbage til Privatlivet, hun bor hele Aaret på Bornholm, men at hun stadig har mange Venner, der mindes hendes sublime Kunst, vil hun faa at vide paa sin 60 Aars Fødselsdag på Tirsdag. I Dagens Anledning har hun til sine Venner udsendt en Radering af Axel Hou fra Aaret 1900. Den viser os hende, da hun stod i sin Ungdoms Blomst og Skønhed.

(Politiken 19/6, 1938, s.10).

Meget få kvinder synes at være så betydningsfulde, at flere aviser skriver mærkedagsportrætter om dem, men forfatteren Agnes Henningsens 70-års fødselsdag d. 18. november 1938 giver dog omtale i både Berlingske Tidende og Politiken.

I Berlingske Tidende bliver det dog kun en mellemlang notits med billede, hvor hun omtales rosende for sin debutroman (Berlingske Tidende 18/11, 1938). Agnes Henningsens udseende gives dog ingen omtale. Politiken har Agnes Henningsen på forsiden med billede, hvor der også henvises til dagens kronik, som er én lang hyldest fra forfatteren Karin Michaëlis i anledning af 70 års dagen (Politiken 18/11, 1938). Men Price og Henningsen er undtagelserne i et ellers helt mandsdomineret felt af mærkedagsportrætter.

Omnibuspressen 1958, 1978, 1998: Navnestoffets storhedstid

I efterkrigstiden finder navnestoffet faste formater med dedikerede sider i aviserne, og der bliver markant mere af det. I nogle aviser findes dødsannoncer og begravelseslister samlet, mens lykønskninger

og portrætter findes andetsteds under rubrikker som "Tillykke" eller "Familie og Hjem". Tabloidaviserne har ikke længere navnestof, hvilket var en overraskende opdagelse. Tabloidaviserne er fyldt med personstof, der hylder enkeltpersoners bedrifter, men det er knyttet til skuespillere, sportsfolk, kongelige m.m. og udgives i anledning af film- og teaterpremierer, sportsresultater eller de kendte og kongeliges rejser og fester. Derfor kvalificerer det ikke til at falde indenfor navnestoffet, som vi karakteriserer som knyttet til de portrætteredes mærkedage (fødselsdag, død, jubilæum m.m.).

Som tidligere beskrevet, så var klare grænser mellem stofområder meget svære at opridse i undersøgelsens ældste aviser, da sladder og nyheder gik hånd i hånd. Men i omnibuspresse er stofområderne klart adskilte.

Fra 1958 og frem har det været muligt at optælle antallet og typen af mærkedagsportrætter på navnesiderne i morgenaviserne. De andre elementer fra navnestoffet, som vi fandt i de tidlige aviser genfindes fortsat i stor stil. De officielle døds- og begravelseslister forsvinder dog fra 1978, men de indsendte annoncer er i vækst, så det ikke blot er dødsannoncer, men i stigende grad lykønskingsannoncer til fødsels- og bryllupsdage. Her er der ingen kønsforskelle at spore. Annoncerne hylder både kvinder, mænd og brudepar på disse sider, ligesom børn lykønskes af fx bedsteforældre med en annonce på fødselsdagen. Omnibuspresseens ekspansion til en bredere læserkreds er tydelig på navnesiderne i denne periode.

Illustration 2: Navnesider i Jyllands-Posten (1978).

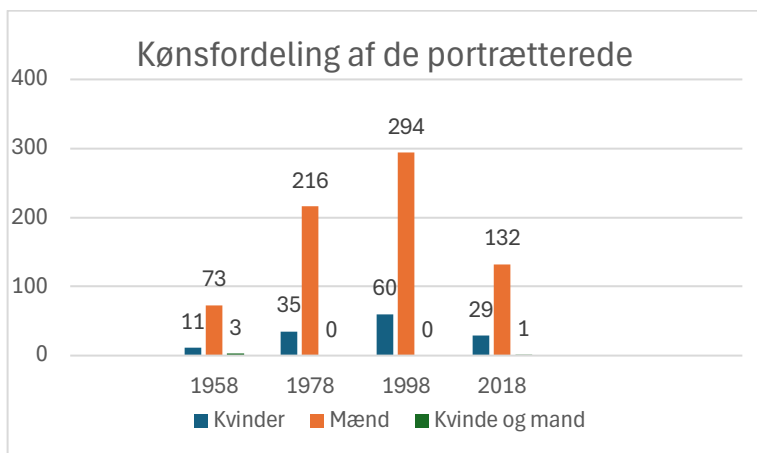
Noterne er ligeledes i vækst og overgangen mellem de længste noter og de korteste portrætter er glidende. Størstedelen af dette materiale er indsendt af abonnenterne (der findes flere henvisninger i aviserne på, hvordan man kan indsende noter om fødselsdage, bryllup-per jubilæer m.m.). De fleste noter er yderst kortfattede og fremstår indforstået mellem indsender og de udvalgte medlemmer af avisof-fentligheden, som ved, hvem det er, der omtales. Mange helt almin-delige kvinder og mænd omtales kortfattet med navn, adresse, fx fødselsdag og erhverv.

Vi har udvalgt det, man kan kalde mærkedagsportrætter (på min. 5 linjer), til optælling, og her kan man ligeledes se, at antallet af por-trætter er i vækst gennem årene og når højdepunktet i 1998, mens det også er tydeligt, at denne genre ikke vinder frem i tabloidavi-serne BT og Ekstra Bladet.

	Aktuelt	Berlingske	BT	Ekstra Bladet	Jyllands- Posten	Politiken	Alle
1958	7	49	0	0		31	87
1978	27	67	0	0	121	36	251
1998	55	68	0	0	90	141	354
2018		47	6	0	50	59	162
Total	89	231	6	0	261	267	854

Tabel 1: Antal mærkedagsportrætter på navnesiderne fordelt på avistitel og år.

Vi har ligeledes set nærmere på kønnet på de portrætterede. Be-mærk, der findes enkelte dobbeltportrætter med både mand og kvinde (fx ved bryllupsdag).

Figur 2: Mærkedagsportrætter pr. år fordelt efter køn.

Denne udvikling er fra et ligestillingsperspektiv slående. Over 60 år er andelen af kvinder, der i avisernes fremhæves på deres mærkedag, kun steget marginalt fra 14% til 18 % samtidigt med, at kvinder i samme periode markant træder ind på arbejdsmarkedet (Danmarks Statistik, 2025a). Her ligger det danske materiale dog helt på linjen med udviklingen set i internationale studier (Fowler & Bielsa, 2007; Maybury, 1996; Spilka et al., 1980).

På trods af en voldsom ekspansion i navnstoffet er der et meget begrænset blik for kvinderne i offentligheden. For den del af stoffet, som baserer sig på indsendt materiale fra læserne selv, er kvinderne i høj grad inkluderet i avisoffentlighederne – om end gifte kvinder så sent som 1958 stadig omtales som fruer til navngivne mænd og i mindre grad i eget navn.

I de meget populære bryllupsbilleder, som særligt er fremtrædende i 1978 og 1998, kan vi helt op til 1978 se, at brudepar omtales med reference til deres forældre. Her er det med meget få undtagelser de nygiftes fædre, der nævnes.

For den del af navnestoffet, som er redaktionelt behandlet, er kvinder langt mere usynlige. Der er dog gennem hele perioden en stor gråzone af noter og portrætter, hvor det er overordentligt svært at finde ud af, hvor de kommer fra. Det er oftest kun de længere portrætter, der udgives med redaktionel byline, og det er primært i aviserne fra 1998 og frem. Ligeledes er det et fåtal af fx mindeportrætter, der indsendes med angivet afsender. I 1998 er der fx 26 af de 354 portrætter på tværs af alle aviser, der har redaktionel byline, mens 12 portrætter er indsendt med afsender. Resten har en udefinerbar relation mellem redaktion og læsere som afsender.

Kønsforskelle i omtalen

Næste spørgsmål er, hvordan kvinder så omtales i mærkedagsomtalerne?

Er udseende og familierolle også en fast ingrediens i omtalen af danske kvinder på linje med tendensen i de internationale studier? Svaret er både ja og nej. Udseendet spiller meget sjældent en rolle i mærkedagsomtalerne, men familierollen sniger sig ind i flere sammenhænge

Ser man på omtalerne i 1958 og 1978, så er de først og fremmest korte. Oftest kun 5-10 linjer, der meget nøgternt beskriver personens position og offentlige meritter. I langt størstedelen af omtalerne er der hverken for mænd eller kvinder nogen form for personkarakteristik at finde. Omtale af udseende og familieliv er derfor meget sjældent noget, der finder vej til navnstoffet i disse år.

For nogle omtaler – særlig i Aktuelt – fremhæves der dog flere gange, at personen har være en "loyal" eller "trofast" støtte i

fagbevægelsen. Personer, der omtales i denne avis, er meget ofte til-lidsrepræsentanterne, forbundssekretærer eller lignende med virke i arbejderbevægelsen. Arbejderklassens kvinder var i langt højere grad og tidligere at finde på arbejdsmarkedet end gennemsnittet af danske kvinder, hvilket bl.a. afspejles i avisens specifikke avisoffent-lighed.

Men kvinder kan også nogle gange blive fremhævet på deres mænds meritter. I 1958 giver Anna Stensgaards dødsfald anledning til en omtale i Jyllands-Posten, hvor det fremhæves, at hun var datter af en kendt mand indenfor afholdsforeningen og senere gift med en kendt mand fra Husmandsforeningen, og hendes eget virke i livet beskrives i tilknytning til ægtemandens: "Fru Stensgaard stod ham trofast bi i arbejdet, og hun var gennem aarerne værtinde for et stort antal selskaber af Husmandsfamilier" (Jyllands-Posten 19/8, 1958).

Når der endelig findes længere portrætter, er det af offentligt kendte personer. Og i Berlingske Tidende d. 21. juli 1958 genfinder vi ballerinde Ellen Price, der gives et længere portræt nu i anledning af hendes 80-års dag. Hvor hendes udseende var omtalt ved 60 års omtalen, så er det i høj grad slægten Price, som er i centrum for por-trættet ved 80-års dagen. Den første del af portrættet bruger plads til at omtale slægtskabet til en række kendte medlemmer af Price-slægten indenfor ballet- og teaterliv, ligesom der gives omtale til de navngivne mennesker, der hjalp Ellen Price frem i karrieren. Hendes egne bedrifter og meritter kommer i anden række (Berlingske Ti-dende 21/7, 1958).

I 1998-aviserne finder vi allerflest mærkedagsomtaler. Få er læn-gere, men de fleste er mellem 10-20 linjer lange. Næsten ingen har journalistisk byline, men de fleste synes at basere sig på indsendt materiale (fx er flere omtaler af personer i positioner, der må forventes af være ukendte for andre end personens egen omgangskreds). Stadig er det meget nøgterne levnedsskrivelser og meget sjældent med omtale af personlige forhold eller familierelationer. Dog kan slægtskab beskrives, hvis den portrætterede har haft kendte foræl-dre, eller at personen har overtaget forældrenes virksomhed.

At kvinder ofte portrætteres gennem deres familierelation, holder ved gennem årene. Da cand.polit. Eja Packness dør i en alder af 102 år, er det hendes placering i familiedynastiet bag Aalborg Stiftsti-dende, som fremhæves først i Politikens nekrolog fra d. 17. juli 1998. Omtalen af hendes far og bror, som begge var chefredaktører for avi-sen, fylder godt i portrættet, mens det i en enkelt sætning nævnes, at hun var landets første kvindelige cand.polit. Hun arbejdede selv som journalist og sad senere i bestyrelsen for fonden bag avisen (Po-litiken 17/7, 1998).

For såvel husmandsfrue Anne Stensgaard, ballerinde Ellen Price som journalist og bestyrelsesmedlem Eja Packness er det gældende,

at deres rolle i samfundet primært beskrives som givet af deres slægt og ægtefælle, mens deres egne meritter og kvalifikationer kommer i anden række.

Det samme gør sig ikke gældende for mænd. Her er der meget sjældent omtale af hustruer eller familie. Mænd bliver øjensynligt ikke hjulpet frem i verdenen, men har dem selv at takke for succesen. Disse iagttagelser ligger helt i tråd med studiet af kønsforskelle i nekrologer og omtaler af mænd og kvinder i Israelske aviser (Avital-BenAtar, 2022), hvor der også var en tendens til at succesfulde kvinder ofte blev omtalt som hjulpet på vej af andre, mens mænd derimod havde skabt deres egen vej.

Fremkomsten af en ny journalistisk genre i segmentpressen 2018

I 2018-aviserne er navnestoffet fordelt mellem større redaktionelle portrætter eller nekrologer, mens der samtidigt findes en række længere notitser af 10-20 linjer, som i hovedsagen bygger på indsendt materiale. Til tider kan man nemlig genfinde den nøjagtigt samme omtale med samme portrætbillede i flere aviser samme dag. Mens andre af disse korte portrætter også baserer sig på interview med den portrætterede, uden der dog er byline på portrættet. Den store masse af små notitser om mere ukendte personer, som fyldte siderne fra 1958-1998, er næsten helt forsvundet på linje med bryllupsbilleder og lykønskingsannoncer. Tilbage er kun dødsannoncerne, som stadig findes i morgenaviserne, men også disse i et mindre antal end tidligere. Det er nu et langt mere elitært udvalg af befolkningen, som finder vej til navnesiderne, og portrætterne fokuserer på personer fra erhvervslivet, fremtrædende offentligt ansatte og politikere, samt mænd og kvinder fra kulturen og sportens verden.

I 2018 viser Danmarks statistik, at 23 procent af ledere i erhvervslivet er kvinder, mens det gælder for hele 57 procent af lederne i det offentlige (Danmarks Statistik, 2025b). Som tidligere beskrevet er kvinder nu også velrepræsenteret i folketing og regering, ligesom flere partiledere er kvinder. Det kunne derfor med rette forventes, at kvinder var mere til stede i navnestoffet end de 18% af portrætterne, som vi har identificeret.

I 2018-aviserne kan man finde dage, hvor der stort set kun er omtaler af mænd, med en enkelt kvinde eller to som undtagelse, og hvor det alene er en opremsning af de portrætteredes offentlige meritter. Omvendt kan man også se, at privatlivet sniger sig ind i beskrivelserne af både mænd og kvinder. I flere omtaler afsluttes med bemærkninger om fx ægtestand, antal børn og fritidsinteresser. Det er som om, at et portræt nu også forventes at give indblik i privatpersonen bag de offentligt kendte meritter.

Portrættet af Vejles borgmester i anledningen af hans 50-års fødselsdag afsluttes med ordene: "Jens Ejner Christensen er gift og har tre børn i alderen 15-22 år. Fritiden fordeles mellem afslapning i det vestjyske sommerhus, vinterbadning, jagtture og løb – senest i år en halvmarathon" (Politiken 19/6, 2018).

Til tider nævnes hustruens navn, men kontrasten er nu alligevel slående i forhold til, hvordan familieliv og ægtefæller til kvinder ofte beskrives. Berlingske har d. 31. januar 2018 fødselsdagsportrætter af to tvillingesøstre i anledning af deres 75-års dag. Begge har haft flotte karrierer med høje stillinger som direktører og bestyrelsesposter, men alligevel fylder familien en del. Om den ene søster skrives der: "Hun er gift med Ejvind Christiansen, civ.ing. HD og partner i Patentvirksomheden Zacco Danmark. Sammen har de datteren Barbara, og samværet med hele familien og særligt datter, svigersøn og børnebørn er en stor glæde for Anne Flindt Christensen". Mens søsterens omtale afsluttes med ordene: "Tiden bruges nu på at være bagstopper for børn og fem børnebørn, når der er behov for det, hyppige teaterbesøg, rejser til storbyer samt ballet og golf" (Berlingske 31/1, 2018). Hvor familiens omtale i portrætter af mænd er en lille krølle til sidst, som skal vise, at han samtidigt med karrieren også har familie og fritidsinteresser, så fylder det oftest mere i kvinders portrætter, ligesom ægtefællernes karriere også indgår. Dette modsvarer konklusionerne fra de internationale studier af kønsforskelle i nekrologer.

Man kan finde flere fødselsdagsportrætter af den kompetente og potente mand, der som Jyllands-Postens 70-års portræt af Jørgen Lindegaard. Portrættet indledes med at opsummere, at tidligere topchef Jørgen Lindegaard er involveret i en række mindre selskaber. I fritiden dyrker han sin cool veteranbil. Lindegaard fremstilles som en driftig mand i en kongebå Jaguar Mark 2, der selv giver følgende status på sit liv: "Jeg greb hver en chance, der bød sig, for at skabe en spændende karriere – og få et spændende liv, hvor der trods lange arbejdsdage blev tid til at være sammen med børn og børnebørn. Nej, jeg fortryder ikke noget". Samtidigt fremhæves det også, gennem hans egne ord, at han har levet et liv på solsiden, aldrig har haft en sygedag og stadig er gift med sin hustru Birte Wind Lindegaard (Jyllands-Posten 7/10, 2018).

Hvad viser kønsforskellene os?

Det er svært at konkludere, hvad disse forskelle bunder i. Er det journalisternes kønnede blik på, hvad der er værd at fremhæve for henholdsvis mænd og kvinder, eller er det de informationer, der kommer frem i den research og de interview, der ligger bag portrætterne, som giver en forskel i, hvordan mænd og kvinder hyldes? Svaret kan

vi ikke finde blot ved at læse portrætterne, men vil kræve andre analytiske tilgange, men det er tydeligt, at kønsforskelle på visse punkter er mere udtalt i 2018-stoffet end tidligere. Når nekrologen og fødselsdagsportrættet bliver en journalistisk genre, er det i mindre grad blot en opremsning af fødselaren/afdødes mange meritter, men et personportræt af mennesket både i og bag karrieren. Og her ser vi så, hvordan referencer til ægtefæller, børn og fritidsinteresser fylder mere end tidligere. Slægtsskabsrelationer har igennem alle 100 år været en selvstændig anledning til at fremhæve fødselarer (jf. hofdame Carstenskjold), men det private liv i familiens skød får nu også en stadig større plads.

I studier af nekrologer i Israelske aviser viser Lachover og Gavriely-Nuri, hvordan skift i samtidens værdier og forståelse af den gode borger i nationalstaten afspejles i, hvordan de afdøde portrætteres i nekrologerne (Lachover og Gavriely-Nuri, 2011; Gavriely-Nuri og Lachover, 2012). På samme måde er det også oplagt at udlede, at det nye fokus på privatpersonen og værdier for henholdsvis den succesfulde kvinde og mand også afspejler samfundets herskende værdier for kønnene – og personernes forventninger til sig selv. Det er oftest i interview med de portrætterede selv, at oplysninger om at passe børnebørnene eller dyrke veteranbilssport kommer frem. I portrættet af Jørgen Lindegaard er det ham selv, der fremhæver, at hans karriere ikke stod i vejen for at tilbringe tid med børn og børnebørn. Her svares indirekte på en potentiel kritik af, at karrieren skulle have været på bekostning af familien. Tidens succesfulde mand er ikke blot firmaets mand, men også far, bedstefar og en person med spændende fritidsinteresser.

18 Tirsdag den 19. juni 2018

Navne

Redaktør: Ole Bøllow

50 ÅR TIRSDAG

Borgmesteren, der blev kørt i stilling

JACOB HAUGLUND

jacob.hauglund@jysk.dk

Det var med et soligt forspring, at Jens Ejner Christensen tog sejren. Det var i november 2017, og med 5.207 personlige stemmer var den rutinerede Venstre-mand og folketingspolitiker Socialdemokratiets modkandidat overlegen i kampen om borgmesterposten i Vejle Kommune. Således gik det til, at Venstre landtold magten i kommunen i yderligere fire år. Men det var ikke kun i stemmenærværet forstand, at Jens Ejner Christensen var fokus fra begravelsen. Da han vandt borgmesterkæden, havde han nemlig allerede fungeret som Vejles øverste politiske leder i ni måneder, efter at forgænger og partifælle, Arne Sigterupsgaard, i februar 2017 trak sig for at give den nye

ARKIVFOTO: JP

Jens Ejner Christensen er gift og far til tre børn, og han er den slags borgmester, som tager arbejdet med hjem og vender det ved middagstid, har hans hustru, Anita Løkkegaard Christensen, tidligere fortalt i et interview med Vejle Amts Folkeblad. Og når det kommer til stykket, er tilværelsen som borgmester ikke noget glansbillede. «Livet er altså også mæret af gå hverdag, hvor man skal rene tapetser, stryge skjorte og støvsuge. Sådan er livet. Det gælder også for borgmesteren – det skal også frem, siger han til Fredericia Dagblad.

Jens Ejner Christensen, borgmester i Vejle

Henvender om navnehylder til navnejysk.dk. Henvendelser om dagbøger og mænder på hverdag til annoncer@jysk.dk eller til: 87 38 35 35.

Hver dag: Se listen over nyligt afdøde i Danmark baseret på indberetninger fra et flertal af landets bedemænd. Dødsfald er opstillet efter bopæl.

PREMIUM
JyskUdvalgte

JYLLANDS-POSTEN
Jylland-Udvalgte

RUNDE FØDELSEDAGE TIRSDAG DEN 19. JUNI

60 ÅR

Ansel Kornrup Hansen, professor, Roskilde. Ansel Kornrup Hansen er uddannet dyrlæge fra 1985. Fra 1993 – 97 var han dyrlæge for forsøgdyrene på Københavns Universitet og Rigshospitalet, og fra 1997 har han været professor i forsøgsvetenskaber og velfærd ved først Landbohøjskolen og nu Københavns Universitet. Han har været med til at give dyrevetenskaberne i Raket for Dyreforsøg fra 2000 til 2013, og har været bestyrelsesmedlem i Danmarks 38. center under Fødestyrelsen, der skal mindske og forbedre brugen af forsøgdyr. I sin fritid er han fodboldtræner og -dommer, og han spiller guitar. Han bor i Roskilde med sin kone.

50 ÅR

Thue Roye Horslev, hospitalchef, Gråsten. Siden han gjorde sin uddannelse som cand. scient. pol. færdig fra Aarhus Universitet i 1997 har Thue Roye Horslevs karriere koncentreret sig om sundhedsområdet. Først som fuldmægtig på Sønderborg Sygehus og siden på den amtslige og kommunale side af bordet, hvor han bl.a. var med til at etablere lægehelikopter-tjenesten fra Nielsbo, varetagelse af administrative arkiver for det præhistoriske område i Sønderjylland, samt at etablere den første sundhedsudvalgsting i kommunalt regi efter kommunalreformen. De seneste år har Thue Roye Horslev været hospitalchef på Danmarks eneste specialiserede gigthospital, Konge Che. X's Gigthospital i Gråsten.

Peter Tanev, vejvært og chef for TV 2-vejret, København. Da han blev gift med sin kone Anna i 1999, regnede det konstant i 24 timer. Det generede ham dog ikke. Som professionel vejrmænd er Peter Tanev vant til at lade vejr, og han sætter pris på at kunne fortælle de gode vejrhistorier, det er en god historie, at det omsættede, da den populære vejrmænd skulle gives. Peter Tanev er uddannet klimatolog fra Københavns Universitet, og i 1996 blev han vejrvært på TV 2. Han er også iseredragerholder samt forfatter til bøgerne 'Decembertakten 3. december 1999' og 'Tanevs vejrbog'. Udover stadig at være en populær vejrvært er Peter Tanev i dag også chef for TV 2-vejret.

Illustration 3: Jyllands-Postens navnestof (2018).

I Jyllands-Postens navnesektion d. 19. juni 2018 var der fire klassiske fødselsdagsportrætter af mænd. I to bliver familien slet ikke nævnt, mens hustruen perifert nævnes i de andre to (bl.a. i endnu et portræt af Vejles borgmester, hvor hustruen beskrives som en baglands-kvinde, han kunne vende dagens dont med). Der var ingen portrætter af kvinder i avisen den dag, men yderligere to længere portrætter af mænd.

Omvendt kan man samme dag i Politiken finde to forskellige slags fødselsdagsportrætter af 70-årige kvinder, der begge har haft en karriere som offentlige chefer i biblioteksverdenen. Det ene portræt er et klassisk navneportræt med opremsning af meritter fra hendes karriere, men helt blottet for private oplysninger. Det andet portræt oplister både karrierens meritter og ser frem mod pensionistlivet, der skal fyldes med spændende hobbyer, rejser og familien.

Nogle kvindeportrætter følger skabelonen for mærkedagsomtalen af mænd, mens andre stikker markant ud, bl.a. med private oplysninger og fokus på familien. Om disse to korte portrætter er indsendt af kvinderne selv eller deres pårørende vides ikke. Men når vi finder portrætter med vægt på familie og privatliv, er det næsten altid i portrætter af kvinder.

70

Anne Møller-Rasmussen
Fhv. stadsbibliotekar, Holte

Fhv. stadsbibliotekar Anne Møller-Rasmussen er uddannet bibliotekar og dimittende i 1973. Efter ansættelse på Frederiksberg og Køge Biblioteker blev hun i 1990 vice-stadsbibliotekar på Frederiksberg, og i 1996 rykkede hun op i stadsbibliotekar-embedet i Frederiksberg Kommune. I 2011 gik hun på pension.

Som chef forestod fødselaren en stor it-udvikling på kommunens biblioteker – herunder et stort automatisk sorteringsanlæg og selvbetjeningsanlæg for brugerne. Anne Møller-Rasmussen forestod også den faglige planlægning i udvidelsen af Frederiksberg Hovedbibliotek med

den unikke underjordiske tilbygning tegnet af Henning Larsens Tegnestue, og det blev i 2004 et markant løft af Hovedbiblioteket. Frederiksbergs borgere var i hendes cheperiode meget tilfredse med deres biblioteker jf. en stor brugerundersøgelse i 2008.

Hun har deltaget i diverse faglige råd, navn og bestyrelser, ligesom hun i en årrække var censor ved bibliotekaruddannelsen.

Anne Møller-Rasmussen har været medlem af bestyrelsen for Historisk Topografisk Selskab for Frederiksberg og var i en årrække såvel sekretær som redaktør af selskabets udgivelser, ligesom hun i 10 år var medlem af bestyrelsen for Frederiksberg Fonden. Hun er medlem af Frederiksberg-Mariendal Rotary Klub, hvor hun i 2004-05 var præsident.

70

Aase Andreasen
Fhv. bibliotekschef, Virum

Aase Andreasen er uddannet bibliotekar årgang 1971. Hun arbejdede i 15 år på Hovedbiblioteket i Gentofte med at finde information og litteratur til brugerne og fortsatte i det spor i Politikens Oplysning fra 1988. Aase Andreasen var aktiv i det biblioteks-faglige arbejde i Bibliotekarforbundet, underviste i et par perioder på Danmarks Biblioteksskole og var også censor der i en lang årrække.

I 1994 oprettede Politikens Hus en afdeling med 4 bibliotekarer, der skulle besvare spørgsmål i Politikens Oplysning, opbygge et bibliotek og løse researchopgaver for journalisterne i huset. Denne afdeling blev Aase Andreasen en populær, vidende og højt respekteret leder af.

Da internettet var nyt, underviste hun mange journalister i informationsøg-

ning og brug af nettet på forskellige kurser, bl.a. på Den Journalistiske Efteruddannelse.

Selv synes fødselaren, at hun har haft et virkelig sjovt og udfordrende arbejdsliv i mere end 40 år, men for 3 år siden valgte hun at gå på pension.

I dag bruger hun lang tid på at læse avis og – typisk for Aase Andreasen! – holde øje med, at fakta er i orden. Der er også mange gode romaner, der skal læses – og det bliver prioriteret. Haven skal passes, familien (mand, børn og børnebørn) og det sociale liv skal ikke forsvømmes, og cafélivet holdes i gang. Broderiet er også genoptaget. Fitness er droppet (for kedeligt), men det er godt at cykle rundt til udstillinger og ud i naturen.

I disse år er Aase Andreasen i gang med at opbygge et bibliotek med 'de 1.000 bedste bøger' på Johan Borups Højskole i Frederiksholms Kanal.

Hendes næste vandretur bliver i Andorra i juli.

Illustration 4: Politikens navnestof (2018).

Kvinder i offentlighedens spotlight – hvad er der sket på 100 år?

Partipressens tid

Her var avisernes navnestof i overvejende grad kendetegnet ved et fokus på dødsfald via de officielle døds- og begravelseslister, som uden kommentarer blev viderebragt i aviserne og læsernes egne indrykkede dødsannoncer. Kvinder var, målt på antal, ligeligt repræsenteret i både lister og annoncer. Den kønnede forskel findes ved, at mænd konsekvent omtales med erhverv, mens dette var undtagelse for de få kvinder, der døde efter et arbejdsliv uden for hjemmet. Derimod blev kvinderne omtalt i deres familiære rolle som hustru, mor eller enke. Hvis et erhverv var omtalt i dødsannoncen, var det mandens erhverv, da hendes position i samfundet er givet ud fra ægtefællens arbejdsliv. Denne kønsforskel kunne iagttages på tværs af aviserne og derfor også på tværs af læsers partitilhørsforhold. Den maskuline dominans i samfundet, som læses ud af dette, placerer manden i det offentlige liv, mens kvinden hører privatsfæren til.

Dette blik på samfundsindretningen forstærkes ved at se nærmere på de få portrætter, der blev udgivet i starten af 1900-tallet, hvor det på nær enkelte kvinder fra kunstens verden, udelukkende var portrætter af mænd – oftest i offentlige embeder, som skoleledere, officerer i militæret m.v. Offentlige embeder var mændenes domæne i 1918-1938 (på nær lige positionen som hofdame), og avisernes mærkedagsomtaler gengiver samfundsstrukturene.

Omnibussens periode

Fra 2.verdenskrig og frem er navnestoffet langt mere folkeligt og giver plads til et hav af små noter om mænd, kvinder og børns mærkedage. Aviserne navnestof fungerer som avisoffentlighedens fælles opslagstavle, hvor små og store mærkedage for såvel kendte som ukendte læsere kan få et par ord med på vejen.

Ser man på de personer, der gives en længere omtale, så er kønsforskellene stadig til stede, idet langt flere mænd end kvinder gives en fyldigere omtale på mærkedagen. Fælles for kvinder og mænd er, at det i høj grad er deres offentlige erhvervsmæssige rolle, som fremhæves. Det private liv er fraværende og der gives næsten aldrig oplysninger om, hvem de er gift med, antallet af børn, eller hvad fritiden bruges til.

Også i denne periode kan kønsforskelle og balancen mellem offentligt og privatliv iagttages på tværs af aviserne.

Segmentpressens periode

Hvor meget få kvinder i 1918 bestred offentlige embeder, så er samfundet fundamentalt ændret i 2018, hvor kvinder længe har været på arbejdsmarkedet. Denne udvikling kan dog ikke spores i antallet af mærkedagsomtaler for kvinder. I de undersøgte medier, er der kun kommet marginalt flere kvindelige portrætter og nekrologer siden 1958. Så der kan lokaliseres en kønsbias alene på antallet af kvinder, der omtales i navnestoffet. På trods af at Danmark gennem årene ofte fremhæves som et foregangsland for ligestilling (bl.a. ved den høje beskæftigelseskvotient for kvinder), så er tallene ikke bedre end i britiske og amerikanske studier (Fowler og Bielsa, 2007; Maybury, 1996; Spilka, Lacey og Gelb, 1980)

Når det gælder spørgsmålet om, hvordan kvinder portrætteres i navnestoffet, så adskiller 2018 sig, til vores overraskelse, fra resten af undersøgelsen, idet kønsforskellene fremstår mere markante end tidligere. Privatlivet begynder at fylde mere i portrætterne og her er særligt familierollen til stede i omtalen af kvinder. I langt mindre grad vinder omtale af familieliv og særligt fritidsinteresser ind i portrætter af mænd, og her som et ekstra plus i fortællingen om en succesfuld mand.

Samlet set fremtræder kønsforskellene mest bemærkelsesværdig i portrætterne fra 2018, som samtidigt er kendetegnet ved, at de i langt højere grad end tidligere er et journalistisk produkt og i mindre grad indsendt materiale fra læserne selv.

Diskussion af offentlighed og privatsfære

Denne artikel har haft som mål at se nærmere på, hvordan kvinder har været til stede i offentligheden set gennem avisernes navnestof i en periode over 100 år. Analysens konklusioner har både været forudsigelige og overraskende. Det har været forudsigeligt, at vi særligt i de ældste aviser ville finde en overvægt af mænd, da det er gennem personers offentlige virke, at de har gjort sig bemærket og værdige til en omtale ved mærkedagen. Da kvinderne først senere i 1900-tallet for alvor kom ind på arbejdsmarkedet, har det været forventeligt, at vi i starten af århundredet hovedsageligt fandt mænd i navnestoffet.

Omvendt har det været en overraskelse at konstatere, at andelen af kvinder i navnestoffet stort set er uændret i de seneste nedslagsår trods kvinders indtog på arbejdsmarkedet. Ligeledes er det overraskende, at de kønnede beskrivelser, hvor kvinden defineres i forhold til sine relationer til fædre, ægtefæller og børn, findes mest udtalt i den moderne journalistiske portrætgenre. I de mere kortfattede, oftest indsendte omtaler, som i hobetalt fyldte aviserne fra 1958-1998

var kønne beskrivelser og privatlivsrelationer næsten helt fraværende.

Udvikling kan også anskues gennem at se på skillelinjen mellem det offentlige og private eller måske snarere på dualiteten mellem disse to størrelser. Over undersøgelsens 100 år har navnestoffet været kendetegnet ved både at være offentligt og privat. Der har været offentlige begravelseslister og private dødsannoncer, portrætter af offentligt kendte personer og private fødselsdagslykønskninger til børn. Navnestoffet har hele tiden indeholdt begge dele og været et medie for såvel offentlige som mere private omtaler, ligesom såvel avisens medarbejdere som almindelige borgere har bidraget til produktionen af navnestoffet. I undersøgelsen seneste sample fra 2018 er bidragene fra privatborgere og de private lykønskninger dog i stor stil ved at være forsvundet. Tilbage er kun dødsannoncerne, som synes at være blevet mere private – både for mænd og kvinder. I nedenstående klip fra en dag i 2018 med påfaldende mange dødsannoncer er der kun enkelte – mandlige – afdøde, hvor erhvervet nævnes. Ellers er den familiære forbindelse altdominerende, men dog stadig i en offentlig annoncering.

DØDE

Jytte Veien Sass * 10. december 1923 † 27. januar 2018 er stille sovet ind På familiens vegne Tina Bisættelsen finder sted fredag den 2. februar kl. 13.00 fra Himmelsk Kirke, Årskilde	Vores kære mand, far, svigerfar og farfar Michael Jørgensen arkitekt MAN * 5. januar 1918 † 24. januar 2018 er stille sovet ind efter kort tids sygdom Berit, Martin og Salla Kati og Seta Marie, Sofie og Frithjof Bisættelsen finder sted fra Vår Frue Kirke lørdag den 3. februar kl. 10.00	Vores elskede mor, svigermor, søster og kæreste Henny Aase Søs Tvede * 30. maj 1942 † 12. januar 2018 er stille sovet ind Da ved alle være i vores hjerte Familien Bisættelsen har fundet sted	Vår kære, mor, svigermor, morfemor og olde Jytte Buus Lassen * 24. maj 1923 † 28. januar 2018 er stille og fredfyldt sovet ind med familien omkring sig Pia og Jørgen Jane og Anders Mette, Kristoffer, Lene og Viggo Bente og Helle Malthe, Freja og Wagner Bikke, Morten, Pelle og Tilde Tine, Konnie, Silke og Olinda Bisættelsen finder sted fra Søndermark Kirkegård i Lille Kapel fredag den 2. februar kl. 10.00
† Poul Olsbro * 23. januar 1927 er stille sovet ind, den 26. januar 2018 På familiens vegne Pernille, Jonathan, Astrid og Peter Bisættelsen finder sted fra Gentofte Kirke fredag den 2. februar kl. 12.30	Dødsannoncer kan bestilles via politikernavnestofte.dk Vilg iast selvannønt	Min kære hustru Gerda Holck * 14. april 1908 er stille sovet ind, mart. af dage, den 26. januar 2018 Urban og Henrik Bisættelsen finder sted fra Frederiksberg Kirke lørdag den 3. februar kl. 11.00 Er vi borte fra hinanden, vore tanker mødes dog, vore hjertes banker sammen, det er kærlighedens lov	Ojenlæge Erik Rud Frederikshavn * 1. marts 1921 † 26. januar 2018 er stille sovet ind På familiens vegne Bitten, Lars og Søren
Vores kære far, svigerfar og farfar Hans Gotthardt Bayer * 16. januar 1930 † 29. januar 2018 er sovet stille ind efter et godt og aktivt liv Johan & Hanne, Ulrik & Pia Marie, Henrik, Sophie & Emilie Bisættelsen finder sted fra Gentofte Kirke lørdag den 3. februar kl. 12.30 I stedet for et blomster kan man bestille Lager uden Grænser, reg. 4900 kontonr. 10036024 eller Hans Gotthardt Bayer Stor tak til personalet på Jægersborghave for glim i øjet, tid til kærlig omsorg, og altid plads til en god snak baseret på gensidig respekt	† Willy Torben Gutfelt Der er stille i dit hus kun et enkelt englebrud Du er gået ud og op af din længe, lange krop Der er hul hvor du var Sæmmer bølger du kære far Dit fader er i søng på din allerældste dag * 2. februar 1934 † 28. januar 2018 Kærligt Indtil, Henrik Benjamin, Pernille, Frederik Begravelsen finder sted fra Søndre Kapel på Højbjerg Kirkegård fredag den 2. februar kl. 10.00	Vores kære mand, far, hustru, svigerfar, morfar & farfar Ole B. Kohnke * 1. januar 1943 † 27. januar 2018 Tid for alt Du vil bli altid lev i vores minder På familiens vegne Helen, Maria & Andreas Bisættelsen finder sted fra Mariendal Kirke Søndag d. 27. januar fredag den 2. februar kl. 11.00	Vores kære mor og søster Grethe Hingard har fået fred. * 23. september 1909 † 26. januar 2018 Hanne, Anders og Katiinka
		† Per Gyrd-Hansen * 9. september 1913 † 7. januar 2018 Døve Bisættelsen finder sted fra Marmor Kirken lørdag den 3. februar kl. 13.00	Dødsannoncer og takvisninger skal til doel@navnestofte.dk Oplysninger til brug i nedlæggelse skal til navnestofte.dk

Onsdag 31. januar 2018 POLITIKEN

Illustration 5: Dødsannoncer i Politiken (2018).

I portrætterne er det kun offentligt kendte personer, der omtales og fremhæves for netop deres offentlige meritter, og det er nu journalister, der forfatter de længere mærkedagsportrætter. Navnestoffet er blevet mere elitært, mens de folkelige lykønskninger er forsvundet (formentlig rykket til sociale medier).

Dog har det private sneget sig ind på en ny måde nemlig i inddragelsen af privatlivsforhold i portrætterne – mest eksplicit i

beskrivelser af kvinder men også i mindre omfang i beskrivelser af mænd. Portrættet af en offentlig kendt person skal nu ikke længere kunforholde sig til offentlige meritter, men også at tegne konturerne af det private menneske bag.

Kvindens i navnestoffet balancerer gennem alle årene på skellet mellem det private og det offentlige. Fra de tidligste annoncer og notitser har kvinders mærkedage ofte været offentliggjort til "slægt og venner" og ikke i udgangspunktet til en bredere offentlig. I det nutidige navnestof er kvindernes position i privatlivet som mor, bedstemor eller hustru ofte en central del af beskrivelsen af dem, når de ellers er kendt for deres offentlige erhvervskarriere – og det i langt højere grad end for mænd. Mange andre studier af kvinders repræsentation i nyheder og medier har tidligere påpeget det forhold, at kvinder først kan forstås og accepteres som legitime stemmer i den offentlige debat, når man har beskrevet, hvordan de håndterer deres ansvar som hustru og mor samtidigt med, at de forfølger en offentlig karriere (Avital-BenAtar, 2022; Ross et al., 2013).

NOTER

¹ Denne artikel er et af resultaterne fra forskningsprojektet "Cultural Publics: A study of the opinion- and people's pages in Danish Newspapers from 1908 to 2018". Forskningsprojektet blev støttet af Danmarks Frie Forskningsfond - Kultur og Kommunikation, bevilling 9037-00195B.

² Tallet dækker over beskæftigede uden for hjemmet. Den resterende del af befolkningen var enten beskæftiget i eget hjem (fx egen gård eller virksomhed), arbejdsløse, børn, pensionister eller på andre måder udenfor arbejdsmarkedet.

REFERENCER

- Avital-BenAtar, M. (2022). Until death do us part: Gendered media coverage of the deaths of Israeli male and female public figures. *Feminist Media Studies*, 1–17.
<https://doi.org/10.1080/14680777.2022.2137828>
- Berlingske* 31/1. (2018).
- Berlingske Tidende* 5/5. (1918).
- Berlingske Tidende* 18/11. (1938).
- Berlingske Tidende* 21/7. (1958).
- Bruhn Jensen, Klaus., Agger, Gunhild., & Drotner, Kirsten. (1996). *Dansk mediehistorie / Bind 2, 1880-1920, 1920-1960*. Samleren.
- Brusser, P., & Louw, J. (2019). Public Representations of Loss in Death Announcements, 1912 to 2002. *Omega: Journal of Death & Dying*, 79(1), 3–17. CINAHL. <https://doi.org/10.1177/0030222817709692>

- Byrmann, G. (2002). Mångkulturellt och harmoniskt op familjesidan? *HumaNettet*, 11.
- Byrmann, G. (2004). Manligt och kvinnligt på familjesidan. *HumaNettet*, 15.
- Danmarks Statistik. (2023). *Flere kvinder i folketinget* [Dst.dk]. Flere kvinder i Folketinget. <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/bagtal/2023/2023-03-08-flere-kvinder-i-Folketinget>
- Danmarks Statistik. (2025a). *Historien om statistik*. dst.dk. <https://www.dst.dk/da/Statistik/temaer/historien-om-statistik>
- Danmarks Statistik. (2025b). *Kvinder i ledelse* [Www.dst.dk]. Danmarks Statistik. <https://www.dst.dk/da/Statistik/temaer/SDG/globale-verdensmaal/05-ligestilling-mellem-koennene/delmaal-05/indikator-2#istart>
- Ergin, M. (2009). Taking it to the Grave: Gender, Cultural Capital, and Ethnicity in Turkish Death Announcements. *OMEGA - Journal of Death and Dying*, 2009–2010(Vol 60(2)), 175–197. <https://doi-org.ep.fjernadgang.kb.dk/10.2190/OM.60.2.e>
- Eskjær, M. Fugl., & Helles, R. (2015). *Kvantitativ indholdsanalyse*. (1. udgave.). Samfundslitteratur.
- Folketinget. (2018). *Folketinget*. www.ft.dk. https://www.ft.dk/da/aktuelt/tema/historisk_folketingsvalg-1918
- Fowler, B. (2004). Mapping the Obituary: Notes towards a Bourdieusian Interpretation. *The Sociological Review*, 52(2_suppl), 148–171. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2005.00529.x>
- Fowler, B., & Bielsa, E. (2007). The Lives We Choose to Remember: A Quantitative Analysis of Newspaper Obituaries. *The Sociological Review*, 55(2), 203–226. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2007.00702.x>
- Gavriely-Nuri, D., & Lachover, E. (2012). Reframing the Past as a Cosmopolitan Memory: Obituaries in the Israeli Daily Haaretz. *Communication Theory* (10503293), 22(1), 48–65. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2011.01397.x>
- Gill, Rosalind. (2008). Gender and the media. I *Gender and the media* / (2. reprint.). Polity Press.
- Hansch, F. (2009). 'The Australian We All Aspire to Be': Commemorative Journalism and the Death of the Crocodile Hunter. *Media International Australia*, 130(1), 28–38. <https://doi.org/10.1177/1329878x0913000105>
- Hume, J. (2000). *Orbituaries in American culture*. University Press of Mississippi.
- Jyllands-Posten* 2/12. (1978).
- Jyllands-Posten* 19/6.. (2018).
- Jyllands-Posten* 7/10. (2018).
- Jyllands-Posten* 19/8. (1958).

- Jørndrup. (2021). *Ligestilling i medierne—DEN DANSKE DEL AF UNDERSØGELSEN: WHO MAKES THE NEWS? 2020*. Center for nyhedsforskning.
- Lachover, E., & Gavriely-Nuri, D. (Spring2011). Requiem to nationalism? Shaping a collective Israeli identity through obituaries. *Global Media Journal: Mediterranean Edition*, 6(1), 24–39.
- Maybury, K. K. (1996). Invisible Lives: Women, Men and Obituaries. *OMEGA - Journal of Death and Dying*, 32(1), 27–37.
<https://doi.org/10.2190/RAPG-H4B2-2QH8-3PCG>
- Politiken* 31/1. (2018).
- Politiken* 17/7. (1998).
- Politiken* 18/11. (1938).
- Politiken* 19/6. (1938).
- Politiken* 19/6. (2018).
- Ross, K., Evans, E., Harrison, L., Shears, M., & Wadia, K. (2013). The Gender of News and News of Gender: A Study of Sex, Politics, and Press Coverage of the 2010 British General Election. *The International Journal of Press/Politics*, 18(1), 3–20.
<https://doi.org/10.1177/1940161212457814>
- Schultz, I. (2007). Fra Partipresse over Omnibuspresse til Segmentpresse. *Journalistica* (Århus.), 2(5).
<https://doi.org/10.7146/journalistica.v2i5.1807>
- Siivonen, J. (2007a). Kvinnoliv och mansliv i dagstidningars personporträttsgenre: Duktiga pappor och ansvarsmammor: Män och barnlösa kvinnor. *Astra Nova*, 24–26.
- Siivonen, J. (2007b). *Personporträttet som tidningsgenre: En närläsningsstudie med fokus på innehållsliga teman, berättarkonventioner och kön*. Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet.
- Social-Demokraten* 11/8. (1938).
- Social-Demokraten* 28/12. (1938).
- Spilka, B., Lacey, G., & Gelb, B. (1980). Sex Discrimination after Death: A Replication, Extension and a Difference. *Omega: Journal of Death and Dying*, 10(3), 227–233. <https://doi.org/10.2190/TEUJ-19YK-M6KE-RTLB>
- Willig, I., Bengtsson, M., Blach-Ørsten, M., & Jørndrup, H. (2024). *So much more than news: Revisiting press epochs from an explorative study of non-news genres in Danish newspapers, 1918–2018*.

HANNE JØRNDRUP

Lektor

Institut for Kommunikation og Humanistisk Videnskab

Roskilde Universitet

hajoe@ruc.dk

IDA WILLIG

Dekan for Humaniora

Institut for Kommunikation og Humanistisk Videnskab

Roskilde Universitet

idaw@ruc.dk

MARK BLACH-ØRSTEN

Professor

Institut for Kommunikation og Humanistisk Videnskab

Roskilde Universitet

oersten@ruc.dk

METTE BENGTTSSON

Lektor

Institut for Kommunikation

Københavns Universitet

bengtsson@hum.ku.dk